

Tað má gerast her og nú:

Føroyingar og Íslendingar mugu til at samvinna meira

John Smith setir spurningin, hvat ið kann gerast, og serliga, hvat ið ikki eigur at verða gjørt, til tess at røkka einum betri og meira týðandi handilspolitiskum samskipti við grannar okkara í ein norður-vestan

Við Íslendingar eiga at verða tiknar upp handilspolitiskar samráðingar. Stig til tilkallandi samráðingar eiga at verða tikin av hægsta politiska myndugleika føroyinga.

Í fyrsta umfari eigur hetta at verða gjørt uttan aðra umboðan fyrri vinnulivið enn møgulegar ráðgevarar í ávisum spurningum. Eitt byrjunarstøði fyrri hesum samráðingarfari á politiskum stigi er, at vit, eftir styttri áramál gerast forir fyrri at lata íslendingum ráðfiskavirði fyrri sokallaðu »Íslandskvótuna«, henda fisk vit higartil hava fingið sum olmsu, ella vinargávu, alt eftir hvussu nýn nu sær uppá hesi víðurskipti. Ti eyðsýnt er, at henda kvota, her heima hjá okkum, hevur alt ov stóra politiska vekt, heldur enn handilsligan týðning.

Ístaðin fyrri eina »Íslandskvótun«, við minkandi handilsligum týðningi, eiga vit at stremba fram ímóti kvotum, í íslenskum týðningi: Tað er kvotavátalum, ið hvíla á eitt sunt, bæði handilsligt og vístfrøðiligt grundarlag.

Í Íslandi hevur føroyska »Íslandskvótun« heldur ikki nakran handilsligan týðning, við tí avgerandi undantaki, at hon er lemjandi fyrri føroyskar politikarar í øllum samskipti við Ísland. Samvinnuavtala um optimering av veiðu og veiðuvirði eftir

alternativum botnfiskaslogum sum brosmu, longu, blálongu, átti at verið eitt av evnum, nú Íslendingar standa framman höttandi niðurskurði í veiðuni eftir toski, hýsu og møguliga upsa.

Viðari kann ein so seta sær spurningin um hvat ið kann gerast, og serliga, hvat ið ikki eigur at verða gjørt, til tess at røkka einum betri og meira týðandi handilspolitiskum samskipti við grannar okkara í ein norður-vestan.

Vit eiga ikki at ynskja eftir einari endurteku av tí úrsliti, føroyskir vinnulivsútsendingar fingur burtúr fundi við íslensk fiskivinnuumboð í Reykjavík nu fyrri stuttum — har føroyingar boðaðu frá ovurhonds keyphugi av tí fiski, ið er grundarlagið hjá íslenskum fiskavirkjum —

jú, soleiðis varð hetta skilt av íslendingum, orsakað av at føroyingar málbóru seg sum teir gjørdu og ikki høvdu fyrireikað seg so frægt, at teir kundu vísa á, at íslendingar — sum er — flyta út 130.000 tons av ísfiski til m.a. Stóra Bretland, Týsklands og Fraklands.

Hesi umboð føroyinga fingi í tiskili at vita, at sjálvandi kundu Íslendingar ikki nokta føroyingum at fara inn á teirra virkir, men tá hetta, sum vera man, kendist sum ein höttan móttvegis íslensk-

— Í hesum tíðum er tað okkum føroyingum, ið tørva fisk og eitt gott samskipti við aðrar og skulu vit gera okkum vónir um góð víðurskipti við okkara grannar í ein norður-vestan, so eru tað vit, ið megu taka tey neyðugu stigini, og tað er altavgerandi, at teir, ið trega skulu hesar gotur, trega varliga og ærliga, ikki so nógv við kapping ið huga, hugsandi einans um egnu rók, men soleiðis at fólkinu — bæði tað íslenska og tað føroyska — koma at standa solidarisk hvørt móti øðrum, í felagsstriði móttvegis meirmegnandi tjóðum, fyrri bæði vestan, sunnan og eystan, skrivar John Smith í hesi greinini, ið snýr seg um storri samvinnu millum londini í Norðuratlantshavi.

Hann heldur, at politiska sikið eigur at vera samvinna við Ísland meira heldur enn spurningurin um feskan fisk úr Íslandi, ið ikki bert eigur at vera ein spurningur um handil í generellum týðningi, men handil, har tað fyrri báðar partar verður talan um storri vinning úr sama — nú hótta og minkandi tilfeingi.

Tað er av størsta týðningi, at vit ið øllum lutum hava ið huga, ikki bert egin áhugamál, men ið storstan mun, íslendsk áhugamál, skrivar John Smith m.a. í greinini, sum er í tveimum portum.

um áhugamálum, søgdu íslensku umboðini seg politiskt vilja virka fyrri, at føroyingar mistu rættindi síni annars í íslenskum sjógv.

Ivaleyrt er hetta eisini orsøkin til, at vit ið hesum degum — miðjan juli 1991 — megu lýða á, meðan íslenskir og føroyskir politikarar stríðast við at greiða flekjasligar misskiljingar.

Næstu grannar

Íslendingar eru okkara næstu grannar — umfram eisini at vera okkara næstu skyldfólk, tá tað snýr seg um okkara mál og uppruna annars.

Nógv dømi eru um samskipti okkara millum, ikki einans í fjaru fortíð, men eisini ið sjálvandi ikki bert eigur at verða ein spurningur um handil í generellum týðningi, men handil, har tað fyrri báðar partar verður talan um storri vinning úr sama — nú hótta og minkandi tilfeingi.

Tað er av størsta týðningi, at vit ið øllum lutum hava ið huga, ikki bert egin áhugamál, men ið storstan mun, íslendsk áhugamál. Myndin av Íslandi, ið huga-

heimi flestu føroyinga, er ein fjar, dekk, bláviolett mynd av fjøllum langt burturi í sjónarringinum. Á fjøllum er ævinligur ísur, og tað rekur úr keldu inn yvir mannin, ið stendur við rulluna, eygleiðandi linuna upp úr sjónum, bannandi toskini, ið tykist hava avtikið hvarja brosmu- og longuleið, langt úti til havs — hesin fiskur, ið heldur hánt um hjáveidurrollu sína á íslandsmiðum, ið, sum vituligt er, er av politiskum uppruna, sambært tilráðingum, kanska trýsti frá vinnuni.

Litur ein í vanliga kortið yvir norður-atlants-økið, staðfestist ein, eitt sindur avlagad, mynd.

Ikki fyrr enn tá nærkast og hyggur nærri at hesum landi, har eitt lítið tal av fólki búleikast, og ikki fyrr enn tá hevur ferðast og búð í Íslandi og samtalað við Íslendingar, soleiðis at tú, við egnum sansum hevur sannað og sæð, hvussu og hvat hetta landið og tess almáttuga náttúra ger við fólk, ikki fyrr enn tá dagast eitt innlit og formast ein fatan, ið er sjálf fortreytin fyrri einari nýttligari vitan og nýttligum kunneleikastøði um Ísland, landið sjálvt, um fólk ið og tess mentan.

Landið er leydugt.

Og sum landið, so fólk ið. Og skalt tú virka í Íslandi,

skal tú virka nú.

Her og nú — i morgin er alt kanska burtur og broytt.

Álit og trúvirði

Spurningurin um feskan fisk úr Íslandi er fyrst og fremst og i mestan mun ein spurningur um álit og um trúvirði millum tvær tjóðir, millum Íslendingar og føroyingar, millum tvey fólk av sama uppruna, ið gjølla fylgja við gongdini, hvar hjá øðrum.

Í hesum tíðum er tað okkum føroyingum, ið tørva fisk og eitt gott samskipti við aðrar og skulu vit gera okkum vónir um góð víðurskipti við okkara grannar í ein norður-vestan, so eru tað vit, ið megu taka tey neyðugu stigini og tað er altavgerandi at teir, ið trega skulu hesar gotur, trega varliga og ærliga, ikki so nógv við kapping ið huga, hugsandi einans um egnu rók, men soleiðis at fólkinu — bæði tað íslenska og tað føroyska — koma at standa solidarisk hvørt móti øðrum, í felagsstriði móttvegis meirmegnandi tjóðum, fyrri bæði vestan, sunnan og eystan.

Úr Íslandi vóru í 1990 útflutt 131.038 tons av ísfiski til marknaðarlondini Stóra-Bretlands, Týsklands og Fraklands.

At leita til suður-Ameriku, New Zealand, Alaska, Senegal og suður-Afrika kann tykjast at vera sum at fara um ána eftir vatni, og er tað væl eisini, um somu tíð sum vit vita at Íslendingar sigla framvið Føroyum við tí gylta fongi, ið ivaleyrt kundi verið grundarlagi undir øllum, bæði føroyskum og íslenskum búskapi, í blóna.

Tað er heilt eyðsýnt, at hevur føroysk vinnulivsstryking ikki sæð, viljað ella megnast at fáa til vegs neyðugar handilsligar relatióir landanna millum, so eiga stig nú at verða tikin til tess at fáa samvinnu á øllum økjum, bæði handilsliga og politiskt, millum bæði londini, Ísland

Myndin av Íslandi, ið hugaheimi flestu føroyinga, er ein fjar, dekk, bláviolett mynd av fjøllum langt burturi í sjónarringinum

og Føroyar, ella kann orsekin vera tann, at íslenskir prisir á fiski, millum skip og virki, i veruleikanum eru betri, heldur enn teir tilsvandandi føroysku, uttan stundning?

Líka so lætt tað kanska er at sannføra seg um, at stytsta leið millum Chum King og New York er linealínan ígjøgnum norðpóln á einari centralprojekti, líka-so misvisandi er tað, at meta um avstandir á einari merkatprojekti, ið annars stavar frá 15. öld, men støðugt er tann mest brúkt myndin av okkara jørð.

Millum annað nettup tá talan er um avstandir og vegalengdir, kann tað vera at føroyingar kundu gjørt seg galdandi og havt nakad at bjóða íslendingum.

Í ávisum førum er tað longri ímillum tveir lond í Íslandi enn tað er ímillum Ísland og Føroyar, ja, tað er longri eftir vegnum millum suður-múla-sýslu fyrri eystan og vestur-isafjarðar-sýslu vestanfyri. enn tað er ímillum Ísland og Scrabster, og á miðari leið úr Íslandi til Scrabster liggja Føroyar. Vit siggja at tað millum Føroyar og næsta landið, Ísland, eru umleið 200 fjórðingar í beinari línu, ella einir 370 km, og eisini at tað ímillum Føroyar og meginlandið Bretland/Skotland eisini eru um 370 km, meðan tað er 725 sera torferir vegakilometrar ímillum Seyðisfjarðin og Reykjavíkarekið, har íslendski fiskimarknaðurin hevur sitt tilhald.

Elia, um ein tekur leiðina fyrri norðan, tá er talan um ávíkavist 711 ella 738 km.

Framhald